

NAUKOWE CZASOPISMA TURYSTYCZNE W POLSCE W LATACH 1990-2007

Dorota Chłopkowska
Instytut Informacji Naukowej
i Bibliotekoznawstwa
Uniwersytetu Wrocławskiego

*Czasopisma naukowe polskie, czasopisma naukowe turystyczne 1990-2007,
czasopisma turystyczne polskie*

Rok 1989 przyniósł wiele zmian w polskiej rzeczywistości – zarówno na polu politycznym, społecznym, jak i w sytuacji gospodarczej, a otwarcie granic spowodowało znaczny rozwój ruchu podróżniczego. Jak podaje Instytut Turystyki w Warszawie – liczba Polaków wyjeżdżających za granicę stale wzrasta, natomiast turystyka przyjazdowa do naszego kraju, po wysokim wzroście w latach dziewięćdziesiątych i spadku w pierwszych latach XXI w., powoli rośnie od 2002 r.¹

Jako jeden z najszybciej rozwijających się działów gospodarki na świecie (szacunkowo dostarcza około 10% światowego PKB²) turystyka pociągnęła za sobą również rozwój prasy turystycznej (choć w Polsce nastąpiło to z pewnym opóźnieniem). Przed 1989 r. informacje prasowe oraz publikacje upowszechniały i popularyzowały ruch turystyczny w Polsce, po 1989 r. rozwój turystyki wyprzedził rozwój tego typu prasy³. Sytuacja na polskim rynku czasopism turystycznych uzależniona była, i nadal jest, zarówno od zmian zachodzących w całej polskiej prasie, jak i od coraz silniejszej ekonomicznie pozycji turystyki w polskiej gospodarce.

Coraz większy wpływ turystyki na pozostałe elementy systemu gospodarczego i środowiska przyrodniczego sprawia, że zwiększa się liczba ośrodków naukowych zainteresowanych badawczymi problemami turystyki – głównie w aspekcie ekonomicznym, ale też z punktu widzenia prawa, marketingu, socjologii, antropologii, architektury, psychologii czy zagospodarowania przestrzennego, a wyrazem tego zainteresowania są pojawiające się na rynku czasopisma naukowe.

W piśmiennictwie polskim znajdziemy wiele prac traktujących o czasopiśmiennictwie naukowym w ogóle – zarówno opracowań teoretycznych, jak i hi-

---

¹ *Prognozy ruchu turystycznego i inne informacje o trendach* [online], [dostęp: 21.05.2008]. Dostępny w World Wide Web: <<http://www.intur.com.pl/prognozy.htm#prog1>>; por. *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej*. Warszawa 2006, s. 407.

² J. Puskarz: *Turystyka*, [w:] *Wielka encyklopedia PWN*, tom 28, Warszawa: Wydaw. Nauk. PWN, cop. 2005, s. 138.

³ Z. Mikołajczak: *Turystyka we współczesnej prasie polskiej*. „Rocznik Dydaktyczny” 1998, s. 118.

storycznych czy statystycznych⁴. Istnieje również praca skupiająca się na polskich czasopismach turystyczno-podróżniczych po 1989 r.⁵ i wiele artykułów poświęconych historii oraz sytuacji na rynku wydawniczym turystycznych czasopism w Polsce. Dotychczas nie powstało jednak żadne opracowanie poświęcone problematyce naukowych czasopism turystycznych, które (zgodnie z przewidywaniami specjalistów co do rosnącej roli turystyki w sektorze gospodarczym) powinny cieszyć się zainteresowaniem naukowców i specjalistów z zakresu nauki o turystyce.

Ogółem w latach 1990-2007 wydawano w Polsce 191 tytułów poświęconych turystyce. Znalazły się wśród nich czasopisma turystyczno-krajoznawcze (w tym również turystyczno-kulturalne oraz regionalne i lokalne), czasopisma dla specjalnych grup odbiorców, czasopisma wyspecjalizowane w danym typie turystyki (górskiej, motoryzacyjnej i wodnej), czasopisma branżowe, popularnonaukowe oraz naukowe (30 tytułów). Ponadto istnieją na rynku tytuły, które uznać można za turystyczno-sportowe. Odrębną grupę tworzą też dodatki turystyczne dołączane głównie do gazet i innych czasopism o treści ogólnej.

Czasopisma naukowe stanowią 28% ogółu wszystkich czasopism ukazujących się aktualnie w Polsce (ok. 1880 tytułów)⁶. 1,5% wszystkich czasopism naukowych to czasopisma poświęcone turystyce.

Czasopisma turystyczne. Typologia i terminologia

W latach 60. XX w. Międzynarodowy Związek Oficjalnych Organizacji Turystycznych (UIOOPT – Union Internationale des Organismes Officiels de Tourisme; od 1975 r. UNWTO – Światowa Organizacja Turystyki) sporządził światowy spis czasopism turystycznych, który obejmował m.in. drukowane nieregularnie biuletyny organizacji turystycznych, tygodniki rozrywkowe i motoryzacyjne oraz turystyczno-informacyjne wydawnictwa reklamowe (rozdawane bezpłatnie). Jednak główny problem w ustaleniu liczby owych czasopism wynikał z braku jednoznacznej definicji prasy turystycznej. Jak podaje Zbigniew Mikołajczak – FIJET (Międzynarodowa Federacja Dziennikarzy i Pisarzy Turystycznych) sformułowała jedynie definicje dziennikarstwa i pisarza turystycznego⁷.

Trudności jednoznacznego zdefiniowania prasy turystycznej wynikają głównie z płynności samego pojęcia *turystyka*⁸. Nauka o turystyce ma charakter interdyscyplinarny i leży w kręgu zainteresowania zarówno geografów, jak

⁴ Zob. M. Korczyńska-Derkacz: *Problematyka badań nad czasopiśmiennictwem naukowym*. „Roczniki Biblioteczne” 1987 z. 2, s. 281-290; S. Dziński: *Typologia prasy*, [w:] *Dziennikarstwo i jego konteksty*, pod red. Z. Bauera i E. Chudzińskiego, Kraków 1991, s. 27-35); G. Wrona: *Polskie czasopisma naukowe w latach 1918-1939*, Kraków 2005; M. Korczyńska-Derkacz: *Tendencje rozwojowe polskiego czasopiśmiennictwa naukowego w latach 1991-2005*. „Zagadnienia Informacji Naukowej” 2006 nr 1, s. 75-92.

⁵ T. Gezela: *Prasa turystyczno-podróżnicza w Polsce po 1989 r.* Szczecin 2005.

⁶ M. Korczyńska-Derkacz: *Tendencje rozwojowe polskiego czasopiśmiennictwa naukowego...*, op. cit., s. 78.

⁷ Z. Mikołajczak: *Rola prasy turystycznej w kraju socjalistycznym (na przykładzie tygodnika „Światowid”)*. „Zeszyty Prasoznawcze” 1967, nr 3 (33), s. 87.

⁸ Ibidem, s. 88.

i psychologów, socjologów, regionalistów. Turystyką interesują się też takie nauki jak medycyna czy ekonomia. Ta wieloaspektowość turystyki pociąga za sobą różnorodność definicji i mimo podjęcia wielu prób, nadal brakuje takiej, która obejmowałaby wszystkie jej aspekty⁹.

Podjmując już czterdzieści lat temu problem prasy turystycznej, Zbigniew Mikołajczak pisał: „Proponuję więc przyjąć, że zakres zainteresowania prasy turystycznej obejmuje wszystko, co ma ścisły związek z turystyką. Np. jeżeli archeologia, to o tyle, o ile wyniki jej pracy mogą być obiektem zainteresowania turystów. To samo odnosi się do historii sztuki, przyrodoznawstwa, socjologii, ekonomii, sportu, geografii, komunikacji, klimatologii, techniki, higieny, medycyny, kartografii... Obawiam się, że wiele dziedzin pominąłem, a i nawet przy dłuższym wymienianiu nie miałbym pewności, czy wszystko zostało uwzględnione. O turystyce, jako o dziedzinie wyodrębnionej, w miarę wyraźnie od innych oddzielonej, nie sposób więc mówić. Tak więc stale stoimy przed problemem weryfikacji – co uznać, że ma już związek z turystyką, a co jeszcze tego związku nie ma”¹⁰. Dlatego często w polskim piśmiennictwie tak trudno o rozróżnienie między czasopismami krajoznawczo-turystycznymi a geograficznymi. Za Reginą Danysz-Fleszarową możemy przytoczyć słowa: „[...] a chociaż stosunek krajoznawstwa do geografji jest zawsze bardzo rozmaicie pojmowany, to dla nikogo nie pozostawia żadnej wątpliwości, że stosunek ten jest bardzo bliski”¹¹. Podobną opinię przedstawia redaktor naczelny polskiej edycji miesięcznika „National Geographic”, Dariusz Raczek: „Nasz magazyn nie opiera się na trendach w ruchu turystycznym. Jesteśmy postrzegani jako pismo turystyczne, ponieważ dla większości ludzi w Polsce turystyka i geografia są tym samym”¹².

Tadeusz Bednarski w artykule z 1967 r. pisze o zależnościach, jakie zachodzą między turystyką a krajoznawstwem (pojęciami ukształtowanymi w drugiej połowie XIX w.): „Turystyka jako sport wycieczkowy, jest jedną z form realizacji programu postawionego przez ruch krajoznawczy. Podróże i związane z nimi przygody były zawsze i wszędzie przedmiotem informacji prasowej, a szczególne nimi zainteresowanie stworzyło możliwości wydawania czasopism specjalnie im poświęconych.” Autor traktuje turystykę jako gałąź sportu, wymagającego fizycznego wysiłku i przeprowadza jej podział ze względu na środki lokomocji – na turystykę pieszą, kolarską, kajakową oraz ze względu na region – turystykę pieszą niziną i górską¹³.

Trudności w zdefiniowaniu turystyki skutkują trudnościami w zdefiniowaniu prasy czy czasopism turystycznych – niewielu autorów podjęło się typologii tej części rynku wydawniczego.

⁹ Informacje zaczerpnięte z wykładów prof. dr. Andrzeja Czarkowskiego *Podstawy turystyki* z dnia 01.10.2005 r. oraz 22.10.2005 r.

¹⁰ Z. Mikołajczak: *Rola prasy turystycznej w kraju socjalistycznym...*, op. cit., s. 88.

¹¹ R. Danysz-Fleszarowa: *Polskie czasopisma geograficzne oraz geografia w polskim czasopiśmiennictwie*. „Czasopismo Geograficzne” 1932, T. X, s. 69.

¹² M. Słoka-Chlabicz: *Przed podróżą*. „Press” 2000 nr 10, s. 60. „National Geographic” można uznać za czasopismo tematycznie związane z podróżami i turystyką, a według M. Słoki-Chlabicz jest to jedyne pismo podróżniczo-reportażowe w Polsce (s. 64).

¹³ T. Z. Bednarski: *Polskie czasopiśmiennictwo turystyczno-krajoznawcze (Szkic bibliograficzno-informacyjny do 1914 r.)*. „Zeszyty Prasoznawcze” 1967 nr 3 (33), s. 92, 96.

Henryka Młodzianowska, autorka hasła *Czasopisma turystyczne w Encyklopedii wiedzy o prasie* zamieściła definicję owych czasopism – „ogół czasopism, których przedmiotem jest najszerzej pojęta turystyka” oraz przeprowadziła ich typologię, dzieląc je na ogólnoturystyczne, zawierające opisy tras, wiadomości krajoznawcze, wskazówki dotyczące organizacji i metodyki wycieczek, techniki posługiwania się sprzętem oraz informacje o obsłudze wycieczek; wyspecjalizowane – traktujące o jednym z rodzajów turystyki czynnej (np. wodnej, rowerowej, narciarskiej itp.); turystyczno-krajoznawcze – zamieszczające na swych łamach opisy walorów krajoznawczych poszczególnych regionów i konkretnych tras, stopień ich dostępności i metodykę prowadzenia wycieczek krajoznawczych oraz czasopisma informacyjne, które przede wszystkim zawierają informacje o rozmieszczeniu i sposobie korzystania z bazy noclegowo-pobytowej i usług turystycznych, działalności biur podróży itp.¹⁴.

Autorka hasła nie wyróżniła jednak czasopism o tematyce turystycznej skierowanych do konkretnej grupy odbiorców, np. do młodego czytelnika – będą to m.in. „Poznaj Świat”, „Poznaj swój kraj” czy „Wędrowiec”¹⁵. Oprócz czasopism przeznaczonych dla młodzieży, można spotkać periodyki skierowane do osób niepełnosprawnych (takim czasopismem jest kwartalnik „Mandragora” czy „Cross: dla niewidomych i słabowidzących”), ale liczba tytułów reprezentujących te grupy jest niewielka.

Odrębną grupę stanowią też czasopisma, które moglibyśmy nazwać fachowymi czy branżowymi, jak określa je Malwina Słoka-Chlabicz¹⁶. W Polsce nie ma zbyt wielu znaczących tytułów tego typu czasopism: w 2000 r. ukazywały się jedynie trzy ważniejsze tytuły – „Tour Express”, „Rynek Turystyczny” oraz „Travel Trade Gazette Polska” (dla porównania – w krajach przodujących w turystyce wyjazdowej, takich jak Niemcy, Francja, Hiszpania czy Anglia, ukazywało się wówczas po około 20 tytułów tego typu¹⁷), warto jednak wyodrębnić je spośród innych turystycznych wydawnictw ciągłych ze względu na ich charakterystyczne przeznaczenie. Są to periodyki skierowane do ludzi zajmujących się biznesem turystycznym, organizowaniem imprez turystycznych i zarządzaniem rozwojem turystyki, a więc m.in. do biur podróży, centrów informacji turystycznej, władz samorządowych, hoteli, dziennikarzy oraz dużych firm, w których polu zainteresowania znajdują się działania związane z turystyką.

Zbigniew Mikołajczak w artykule *Turystyka we współczesnej prasie polskiej*¹⁸ podzielił periodyki na dodatki lub działy turystyczne w dziennikach, turystyczne magazyny konsumenckie oraz specjalistyczną prasę turystyczną. Wydaje się, że przydzielenie tytułów do dwóch pierwszych grup nie sprawiło autorowi problemu. Podział jest jasny, choć zostały w nim zastosowane różne

¹⁴ H. Młodzianowska: *Czasopisma turystyczne*, [w:] *Encyklopedia wiedzy o prasie*, pod red. J. Maślanki. Wrocław 1976, s. 56-57.

¹⁵ J. Jarowiecki: *Szanse i zagrożenia prasy dla dzieci i młodzieży w okresie transformacji w latach 1989-1995*, [w:] *Młody czytelnik w świecie książki, biblioteki i informacji*, pod red. K. Heskowej-Kwaśniewicz i I. Sochy. Katowice 1996, s. 152, por. J. Kurniega, A. Leszczyńska: *Czasopisma dla dzieci i młodzieży w latach 1990-2000*. Wrocław 2001, s. 31.

¹⁶ M. Słoka-Chlabicz: op.cit., s. 64.

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ „Rocznik Dydaktyczny” 1998, s. 118-130.

kryteria podziału (formalne i treściowe). Trzecia grupa periodyków sprawia wrażenie „mieszanki” czasopism branżowych, czasopism wydawanych przez PTTK, czasopism o charakterze informacyjnym (jak np. „Aktualności Turystyki”), wydawnictw ciągłych poświęconych agroturystyce oraz czasopism naukowych¹⁹.

Za Krzysztofem Mazurskim, który przeprowadził typologię wydawnictw turystycznych (ściślej – przewodników turystycznych)²⁰, należałoby odróżnić od czasopism turystycznych o turystyce, czasopisma dla turystów. Do grupy pierwszej zaliczyć można czasopisma naukowe oraz branżowe, które zamieszczają na swych łamach głównie treści o turystyce. Do drugiej grupy z pewnością należeć będą czasopisma podróźnicze, które spełniają dwie podstawowe funkcje: dostarczanie aktywnym turystom praktycznych informacji o miejscach, które warto zobaczyć oraz kompensowanie osobom mniej zamożnym braku możliwości wyjazdu w dalekie podróże²¹, a także pozostałe typy wspomnianych wcześniej czasopism: czasopisma wyspecjalizowane, informacyjne oraz skierowane do konkretnych grup odbiorców.

Zaproponowana w niniejszym artykule typologia polskich czasopism turystycznych, uwzględniająca kryteria treściowo-formalne, przedstawia się następująco:

1) czasopisma turystyczno-krajoznawcze (podróżnicze) – zawierające opisy tras, miast, krajów itp., wiadomości krajoznawcze, informacje przydatne dla podróżujących; wśród nich można też wyróżnić czasopisma lokalne i regionalne, a także czasopisma turystyczno-kulturalne,

2) czasopisma fachowe (branżowe) skierowane do pracowników branży turystycznej,

3) czasopisma skierowane do konkretnych grup odbiorców: młodzieży, osób niepełnosprawnych,

4) czasopisma wyspecjalizowane, poświęcone konkretnym rodzajom turystyki,

5) czasopisma naukowe, zawierające treści traktujące o turystyce i turystyce²² w sposób naukowy.

---

¹⁹ Z. Mikołajczak: *Turystyka we współczesnej prasie polskiej*. „Rocznik Dydaktyczny” 1998, s. 118-130.

²⁰ K. R. Mazurski: *Typologia wydawnictw turystycznych w Polsce*. „Problemy Turystyki” 1993 nr 4, s. 96.

²¹ MKS, PR [P. Ruszak]: *W stronę oaz Makareszu*, „Media i Marketing” 2001 nr 24, s. 26.

²² Problematyka czasopism naukowych z dziedziny turystyki została opisana m.in. przez prof. Stanisława Leszczyńskiego, który w swych rozważaniach określił czym jest turystyka, a czym turystyka – „ (...) o ile istotą ruchu turystycznego jest zmiana miejsca (bez względu na środki komunikacyjne) w celach kulturalnych, krajoznawczych, odpoczynkowych, rozrywkowych, itp. (wykluczając cele zarobkowe i militarne), to na oznaczenie teoretycznych zagadnień i wiedzy związanej z ruchem turystycznym przyjęto (...) w europejskiej literaturze słowo ‘turystyka’, rozumiejąc pod nim całokształt zagadnień teoretycznych, prawnych, gospodarczych, kulturalnych, geograficznych itp., odnoszących się do ruchu uzdrowiskowo-turystycznego. Objęto nim m.in. następujące grupy problemów:

I. Człowiek i rodzaje wędrówek – migracji (cel, czas trwania, środki lokomocji, rozwój, kierunki ruchu, skład demograficzny mas ludzkich).

II. Miejscowości docelowe i szlaki (opis, klasyfikacja, położenie, cechy, rozwój w czasie i przestrzeni).

III. Eksploatacja gospodarcza podłoża, przemysły: turystyczny, hotelarski, gastronomiczny, pamiątkarski (ludowy), ochrona środowiska, inaczej mówiąc: gospodarcza eksploatacja natury.

Grupa pierwsza oraz część czwartej grupy zostały już omówione w pracy Tomasza Gezeli *Prasa turystyczno-podróżnicza w Polsce po 1989 r.*, grupa druga i trzecia stanowią niewielki zbiór, natomiast stosunkowo liczna grupa turystycznych czasopism naukowych nie była dotychczas analizowana w piśmiennictwie.

Analiza polskich turystycznych czasopism naukowych z lat 1990-2007

Analiza czasopism turystycznych pod względem cech treściowych i formalnych pozwala na pewne uogólnienia i wnioski dotyczące stanu czasopism naukowych: liczebności, trwałości, częstotliwości, ośrodków wydawniczych, poruszanej problematyki.

Tytuły

W latach 1990–2007 pojawiło się w Polsce 28 nowych tytułów naukowych czasopism z zakresu turystyki. Jedyne dwa tytuły, które zaczęły ukazywać się przed 1990 r. były kontynuowane: jeden tylko przez rok – ukazujące się od 1985 r. „Acta Universitatis Lodzensis. Turyzm”, którego ostatni numer wydano w 1990 r., a następnie przekształcono w „Turyzm”, drugi – ukazujące się od 1978 r. „Problemy Turystyki”, kontynuowany do chwili obecnej.

Ogółem w końcu 2007 r. ukazywało się w Polsce 29 tytułów turystycznych czasopism naukowych, ale w przypadku 12 tytułów od 2005 r. nie pojawiły się kolejne numery – wśród nich 5 wydało tylko pierwszy numer periodyku, a 3 tytuły jedynie dwa numery. Faktycznie tylko w przypadku 9 czasopism wydano przynajmniej jeden numer w 2007 r.

Tabela 1 pokazuje, iż od 1990 r. liczba faktycznie ukazujących się tytułów naukowych czasopism turystycznych powoli wzrastała aż do 2005 r. W latach 2006 i 2007 liczba tytułów drastycznie zmalała. Może to być spowodowane opóźnieniami w wydawaniu, co nie jest rzadkim zjawiskiem wśród czasopism naukowych. Z *Wykazu uczelni niepublicznych*²³ sporządzonego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego wynika też, że trzy uczelnie (Wyższa Szkoła Hotelarstwa i Turystyki w Lesku, Wyższa Pomorska Szkoła Turystyki i Hotelarstwa w Bydgoszczy oraz Wyższa Szkoła Turystyki w Żywcu), będące wydawcami opisywanych periodyków już nie funkcjonują (zabrakło ich na liście), jedna jest

---

IV. Znaczenie ruchu turystycznego dla kultury, edukacji i polityki, cele i skutki; dzieła ludzkie, przeżycia emocjonalne, estetyczne itp.” (Z. Tokarski, *Wydawnictwa Studium Turyzmu Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie*, [w:] *Studium Turyzmu Uniwersytetu Jagiellońskiego (1936–1939)*, pod red. Antoniego Jackowskiego, 1992 „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego” 1041, *Prace Geograficzne* z. 89, *Prace Instytutu Geograficznego* z. 111, s. 61).

²³ *Wykaz uczelni niepublicznych* (ostatnia aktualizacja 5 maja 2008) [online], [dostęp: 21.05.2008]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.nauka.gov.pl/mn/index.jsp?plac=Menu08&news_cat_id=951&layout=2>.

w trakcie likwidacji (Wyższa Szkoła Turystyki i Hotelarstwa w Warszawie), a inna zmieniła nazwę (Wyższa Szkoła Zarządzania Gospodarką Regionalną i Turystyką w Kielcach) – wszystko to mogło przyczynić się do zawieszenia wydawania publikacji, a tym samym do zmniejszenia się liczby wydawanych czasopism.

Rozwój turystycznych czasopism naukowych w latach 1990-2007

Rok	Liczba nowych tytułów czasopism	Liczba tytułów zamkniętych	Liczba tytułów czasopism z ostatnio ukazanymi numerami	Faktyczna liczba ukazujących się tytułów czasopism	Liczba ukazujących się tytułów czasopism
do 1989	2	–	–	2	2
1990	2	1	–	4	4
1991	1	–	–	4	4
1992	–	–	–	4	4
1993	–	–	–	4	4
1994	–	–	–	4	4
1995	–	–	–	4	4
1996	1	–	–	5	5
1997	–	–	–	5	5
1998	1	–	–	6	6
1999	–	–	–	6	6
2000	1	–	–	7	7
2001	2	–	–	9	9
2002	2	–	1	11	11
2003	3	–	1	12	14
2004	5	–	4	16	19
2005	6	–	6	19	25
2006	2	–	8	15	27
2007	2	1	–	9	29
Razem	30	2	–	–	–

Źródło: Obliczenia własne.

Do 2000 r. nie było wielkich zmian na rynku wydawniczym w zakresie naukowych czasopism turystycznych. Od 2000 r. liczba ta zaczęła wzrastać, by dojść do 6 nowych periodyków w 2005 r., a następnie spaść do dwóch nowych tytułów w latach 2006 i 2007.

Ogółem w Polsce w latach 1990–2007 wydawanych było 191 tytułów poświęconych turystyce. Biorąc pod uwagę poszczególne typy i podtypy czasopism, największą grupę (22%) tworzą czasopisma turystyczno-krajoznawcze sensu stricto, zaraz za nimi plasują się czasopisma turystyczno-krajoznawcze o profilu regionalnym i lokalnym (18%). Najmniejszą grupę stanowią tu czasopisma turystyczno-sportowe (2%). Naukowe czasopisma turystyczne stanowiące 15% ogólnego zbioru polskich czasopism turystycznych wydawanych w latach

1990–2007 są trzecią co do wielkości grupą czasopism i jedynie z jednoprocentową przewagą wyprzedzają czasopisma fachowe.

Jeśli chodzi o główne typy czasopism turystycznych, sytuacja niewiele się zmienia – największą grupą pozostają czasopisma turystyczno-krajoznawcze traktowane łącznie, które stanowią niemal połowę (43%) wszystkich czasopism turystycznych. Najmniejsze grupy (2%) tworzą czasopisma turystyczno-sportowe oraz czasopisma dla specjalnych grup odbiorców i popularnonaukowe. Czasopisma naukowe ze swoim 15% udziałem znalazły się tym razem na drugim miejscu, nieznacznie wyprzedzając liczbę czasopism fachowych oraz wyspecjalizowanych, traktowanych łącznie (o 1%).

Trwałość

Zdecydowana większość tytułów to czasopisma młode – 73% czasopism istnieje na rynku poniżej dziesięciu lat. Najprawdopodobniej 17%, czyli 5 tytułów, nie przetrwało roku na rynku wydawniczym (za takie uznano czasopisma, których numer pierwszy i zarazem jedyny, ukazał się przed 2006 r.). 29% czasopism ukazywało się (lub nadal się ukazuje) od roku do dwóch lat. Obie te grupy stanowią aż 46% całości polskiego czasopiśmiennictwa naukowego z zakresu turystyki, co może wskazywać na dość wysoki stopień efemeryczności tego typu tytułów.

Od 3 do 5 lat ukazywało się 27% tytułów, a od 6 do 9 lat – 17%. Najmniejszą grupę wydawnictw – 10%, stanowią tytuły, które istnieją na rynku już ponad 15 lat (oprócz grupy z przedziału czasowego 10–15 lat, do której nie zaliczono żadnego tytułu).

Instytucje sprawcze

Najczęściej wydawcami naukowych periodyków z zakresu turystyki w Polsce są prywatne szkoły wyższe (18 tytułów, tj. 60%). Na drugim miejscu znajdują się państwowe uczelnie wyższe (8 tytułów, 27%). Trzy czasopisma (10%) wydawane są przez towarzystwa lub stowarzyszenia. Jeden tytuł (3%) – „Problemy Turystyki” – wydawany jest przez instytut naukowy (Instytut Turystyki w Warszawie).

Duża liczba czasopism wydawana przez prywatne szkoły wyższe spowodowana jest najprawdopodobniej zmianami ekonomiczno-społecznymi i gwałtownym wzrostem liczby tych uczelni po 1990 r. – w 1991 r. była tylko jedna taka uczelnia w Polsce, w roku akademickim 1995/1996 r. było ich już 80, a w 2000/2001 r. – 195²⁴, w roku akademickim 2005/2006 – 315²⁵. Obecnie w *Wykazie uczelni niepublicznych* znajduje się 337 niepublicznych uczelni wraz z oddziałami zamiejscowymi (w tym 40 uczelni prowadzi studia z zakresu turystyki i rekre-

²⁴ R. Marciniak, *Rozwój niepaństwowego szkolnictwa wyższego w Polsce w latach 1990–2001*, „Biuletyn Informacyjny” Oddział PAN w Lublinie, 2002 nr 7 [online], [dostęp: 21.05.2008]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.pan-ol.lublin.pl/biul_7/art_711.htm>.

²⁵ *Rocznik statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2006, s. 365.

acji)²⁶. Nowo powstające uczelnie rozpoczynają wydawanie własnych periodyków naukowych, by zaznaczyć w ten sposób swoją obecność w środowisku naukowym, jednak nie zawsze czasopismo jest wydawane regularnie.

Fakt, iż w ciągu ostatnich ośmiu lat liczba niepublicznych uczelni wyższych wzrosła niemal dwukrotnie, może też tłumaczyć, dlaczego w tych latach znacznie wzrosła liczba nowych tytułów turystycznych czasopism naukowych (w porównaniu z liczbą nowych tytułów ukazujących się w latach 1990-2000).

Wykaz typów instytucji sprawczych i wydawane przez nie tytuły

A. Uczelnie wyższe

1. **Acta Universitatis Lodziensis .Turyzm** / Uniwersytet Łódzki
2. **Ekonomiczne Problemy Turystyki** / Uniwersytet Szczeciński
3. **Folia Turistica** / Akademia Wychowania Fizycznego im. B. Czecha w Krakowie
4. **Studies in the Physical Culture and Tourism** / Academic School of Physical Education in Poznań
5. **Turystyka i Rekreacja** / Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie
6. **Turyzm** / [Łódź]: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego
7. **Zeszyty Naukowe** (Politechnika Opolska). **Turystyka i Rekreacja – Zeszyty Naukowe. Turystyka i Rekreacja** / Politechnika Opolska
8. **Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Koninie. Zeszyt Naukowy Instytutu Kultury Fizycznej**

B. Uczelnie niepubliczne

1. **Biuletyn Wyższej Szkoły Hotelarstwa i Turystyki w Częstochowie**
2. **Gospodarka Regionalna i Turystyka: studia i materiały** / [Wyższa Szkoła Zarządzania Gospodarką Regionalną i Turystyką w Kielcach]
3. **Prace Naukowe Studentów Wyższej Szkoły Turystyki i Hotelarstwa w Łodzi**
4. **Rocznik Dydaktyczny** / Wyższa Szkoła Turystyki i Hotelarstwa w Warszawie
5. **Rocznik Naukowy** / Wyższa Szkoła Hotelarstwa i Gastronomii w Poznaniu
6. **Rocznik Naukowy Wyższej Szkoły Turystyki i Rekreacji w Warszawie**
7. **Roczniki Naukowe** / Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Wałbrzychu
8. **Studia Periegetica: zeszyty naukowe Wielkopolskiej Wyższej Szkoły Turystyki Zarządzania w Poznaniu**
9. **Turystyka i Hotelarstwo** / Wyższa Szkoła Turystyki i Hotelarstwa w Łodzi
10. **Turystyka i Rekreacja: przegląd naukowy** / Prywatna Wyższa Szkoła Ochrony Środowiska w Radomiu. Wydział Turystyki i Rekreacji

---

²⁶ *Wykaz uczelni niepublicznych* (ostatnia aktualizacja 5 maja 2008) [online], op. cit.

11. **Zeszyty Dydaktyczno-Naukowe WSHGiT / Wyższa Szkoła Hotelarstwa, Gastronomii i Turystyki**
12. **Zeszyty Naukowe / Wyższa Szkoła Hotelarstwa i Turystyki w Lesku**
13. **Zeszyty Naukowe / Wyższa Szkoła Społeczno-Przyrodnicza im. Wincentego Pola w Lublinie**
14. **Zeszyty Naukowe / Wyższa Pomorska Szkoła Turystyki i Hotelarstwa w Bydgoszczy**
15. **Zeszyty Naukowe Beskidzkiej Wyższej Szkoły Turystyki w Żywcu**
16. **Zeszyty Naukowe WSKFiT / Wyższa Szkoła Kultury Fizycznej i Turystyki im. Haliny Konopackiej w Pruszkowie**
17. **Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy**
18. **Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Hotelarstwa i Turystyki w Częstochowie**

C. Towarzystwa i stowarzyszenia

1. **Episteme**: czasopismo naukowo-kulturalne / [Stowarzyszenie Twórców Nauki i Kultury „Episteme”]
2. **Geoturystyka** = Geotourism / [Stowarzyszenie Naukowe im. Stanisława Staszica, Wydział Geologii, Geofizyki i Ochrony Środowiska Akademii Górniczo-Hutniczej]
3. **Studia Turystyczne** : [czasopismo naukowe / Stowarzyszenie Ekspertów Turystyki]

D. Instytuty naukowe

1. **Problemy Turystyki** = Problems of Tourism / Instytut Turystyki Warszawa

Miejsce wydania

Najwięcej (6 tytułów) turystycznych periodyków naukowych wydaje się w Warszawie, która gromadzi też największą liczbę uczelni niepublicznych w Polsce. Drugim miastem pod względem liczby wydawanych w nich naukowych czasopism turystycznych jest Łódź – 4 tytuły, a następnie Kraków i Poznań – po 3 tytuły. Warszawa, Kraków i Łódź są pionierami w tworzeniu naukowych placówek zajmujących się turystyką, co mogło mieć wpływ na liczbę powstających w nich innych instytucji, a więc i na większą liczbę wydawanych w tych miastach tytułów. W Bydgoszczy i Częstochowie, wydaje się po 2 tytuły, w pozostałych miejscowościach (Kielce, Konin, Lesko, Lublin, Opole, Pruszków, Radom, Szczecin, Wałbrzych, Żywiec) ukazuje się po jednym tytule.

Nakłady

W przypadku 18 czasopism nie podano liczby nakładów. W 11 liczba wydawanych egzemplarzy waha się od 150 do 500 – należy zwrócić tu uwagę, iż czasopisma naukowe mają ograniczony zasięg oddziaływania, wynikający ze sto-

sunkowo wąskiej grupy odbiorców. Tylko jeden tytuł – „Geoturystyka” ukazuje się w dość znacznym (w porównaniu z pozostałymi tytułami) nakładzie 1000 egzemplarzy.

Częstotliwość

Ponad połowa (57%) naukowych periodyków turystycznych ukazuje się nieregularnie²⁷, co może świadczyć o problemach organizacyjno-wydawniczych. Co piąty tytuł jest półrocznikiem. Kolejną grupę stanowią roczniki (5 tytułów – 17%). Wśród omawianych czasopism znalazł się też jeden kwartalnik i jeden dwumiesięcznik (po 3% całości polskiego czasopiśmiennictwa naukowego z zakresu turystyki). Miesięcznik i dwutygodnik w ogóle się nie pojawiają.

Tematyka

Tematyka naukowych czasopism z zakresu turystyki jest bardzo zróżnicowana. Często pojawiają się w nich artykuły dotyczące rozwoju regionalnego, wpływu turystyki i jej promocji na ten rozwój, a także na rozwój gospodarki krajowej i światowej, związków turystyki z ochroną środowiska, społecznych, psychologicznych czy pedagogicznych problemów turystyki. Nierzadko znajdziemy w czasopismach artykuły poświęcone sprawom marketingu w turystyce (promocji produktów turystycznych, marki czy reklamy w turystyce), a także prawnym aspektem działalności turystycznej. Popularnym tematem są też problemy branży hotelarskiej, bazy noclegowej i gastronomicznej w Polsce i na świecie, turystyka zagraniczna, problemy globalizacji w turystyce oraz zależności istniejące pomiędzy turystyką a zdrowiem. Spora część prac traktuje o metodologicznych problemach nauki o turystyce, teoretycznych zagadnieniach turystyki i turystyki oraz formach kształcenia specjalistów dla potrzeb branży turystycznej. Agroturystyka, krajoznawstwo, walory turystyczne regionów, miast, krajów oraz zagadnienia związane z infrastrukturą turystyczną oraz zagospodarowaniem turystycznym kraju i innych państw świata to również tematy interesujące specjalistów i naukowców z dziedziny turystyki.

Pięć tytułów: „Folia Turistica”, „Geoturystyka”, „Studies in Physical Culture and Tourism”, „Turystyka i Rekreacja” (AWF w Warszawie) oraz „Turizm” znalazło się na *Liście czasopism punktowanych*²⁸. Niestety, żadne z polskich czasopism

²⁷ Podobnie wygląda sytuacja polskich czasopism naukowych w ogóle – nieregularniki stanowią tutaj największą grupę – ponad 35% zob: M. Korczyńska-Derkacz, *Tendencje rozwojowe polskiego czasopiśmiennictwa naukowego w latach 1991–2005*. „Zagadnienia Informacji Naukowej” 2006 nr 1, s. 85.

²⁸ *Wykaz wybranych czasopism wraz z liczbą punktów za umieszczoną w nich publikację naukową* [online], [dostęp: 14.05.2008]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.nauka.gov.pl/mn/_gAllery/32/66/32664/20071119_Wykaz_czasopism.pdf> oraz *Wykaz wybranych czasopism wraz z liczbą punktów za umieszczoną w nich publikację naukową* [Załącznik do komunikatu nr 9 MinSzW z dnia 29 lutego 2008 r.] [online], [dostęp: 14.05.2008]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.bip.nauka.gov.pl/_gAllery/35/99/3599/20080229_komunikat_nr_9.pdf>.

pism naukowych poświęconych turystyce nie znalazło się w bazie *Current Contents* wydawanej przez Instytut Informacji Naukowej w Filadelfii²⁹ – jednej z najaktualniejszych baz zawierających spisy treści z najważniejszych naukowych czasopism na świecie.

Jeden tytuł – „*Studies in Physical Culture and Tourism*” – indeksowany jest przez „*Ulrich`s Directory of Periodical Publications*” oraz bazę „*EBSCO Publishing*”.

Pięć tytułów posiada równoległe wersje elektroniczne. W dwóch przypadkach („*Geoturystyka*” i „*Studies in Physical Culture nad Tourism*”) są to elektroniczne wersje całych czasopism. W trzech („*Folia Turistica*”, „*Turystyka i Hotelarstwo*” oraz „*Turystyka i Rekreacja*”) – spisy treści wraz ze streszczeniami artykułów.

Analiza czasopism z zakresu turystyki wykazała też, że oprócz periodyków stricte naukowych możemy też wyróżnić czasopisma o profilu popularyzacyjnym. Z zakresu turystyki będą to „*Pamiętniki Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego*”, „*Problemy Turystyki i Hotelarstwa*”, „*Prace Pienińskie*”, „*Śląski Labirynt Krajoznawczy*”, „*Śląskie Zeszyty Krajoznawcze*” oraz „*Zeszyty Tarnogórskie*”.

* * *

Analiza poszczególnych tytułów wskazuje, iż naukowe czasopisma z zakresu turystyki wydawane są w Polsce głównie przez niepubliczne szkoły wyższe, ale również przez uczelnie państwowe, towarzystwa i stowarzyszenia i tylko w jednym przypadku („*Problemy Turystyki*”) przez instytuty naukowe. Największym ośrodkiem wydawniczym tego typu wydawnictw jest Warszawa, następnie Łódź, Kraków oraz Poznań i inne miejscowości, w których znajdują się siedziby prywatnych i państwowych szkół wyższych kształcących w zakresie turystyki i rekreacji. Najczęściej wśród omawianego piśmiennictwa pojawiały się wydawnictwa nieregularne, następnie półroczniki i roczniki, bardzo rzadko (po jednym tytule) kwartalniki („*Problemy Turystyki*”) i dwumiesięczniki („*Studia Turystyczne*”). To, co jednak zwraca uwagę, to efemeryczność tych czasopism. Wiele z nich ukazuje się z kilkuletnimi przerwami.

Rynek wydawniczy naukowych czasopism turystycznych w Polsce, ze względu na sytuację gospodarczą i społeczną sprzed 1990 r., nadal jest opóźniony w stosunku do krajów zachodnich, ale sytuacja z roku na rok się polepsza. Dalsza obserwacja pozwoli stwierdzić, czy przewidywania Unii Europejskiej co do rosnącej roli turystyki w gospodarce światowej, a także polskiej, okażą się prawdziwe oraz czy w ślad za rozwijającą się gospodarką podążyły też instytucje naukowe, a co za tym idzie, czy zmieni się liczba oraz prestiż (w skali światowej) naukowych wydawnictw ciągłych z zakresu turystyki i turystyki w Polsce.

---

²⁹ K. Puchalska-Miętus, *Zasady oceny i klasyfikacji czasopism naukowych ze szczególnym uwzględnieniem problematyki turystycznej i rekreacyjnej*, „*Zeszyty Naukowe*” Akademia Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie 2001 nr 81, s. 60.

NAUKOWE CZASOPISMA TURYSTYCZNE (1990-2007)

1. **Acta Universitatis Lodziensis .Turyzm** / Uniwersytet Łódzki; [Stanisław Liszewski red.]. – [Z.] 1 (1985) → [Z.] 7 (1990). – Łódź: Uniwersytet Łódzki. – 25 cm. – Niereg. – ISSN 0860-1119

Kontynuacja: **Turyzm** = ISSN 0867-5856

2. **Biuletyn Wyższej Szkoły Hotelarstwa i Turystyki w Częstochowie** . – 2000, nr 1 → Częstochowa: WSHiT. – 30 cm. – Półroc. – ISSN 1640-422X

3. **Ekonomiczne Problemy Turystyki** / Uniwersytet Szczeciński; [Marian Gołębiowski red. nacz.]. – Nr 1 (2001) → Szczecin: Wydaw. Naukowe US. – 24 cm. – Niereg. – Zeszyty Naukowe / Uniwersytet Szczeciński. – Tyt. w żywej paginie: Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Ekonomiczne Problemy Turystyki. – ISSN 1644-0501

4. **Episteme**: czasopismo naukowo-kulturalne / [Stowarzyszenie Twórców Nauki i Kultury „Episteme”; Zdzisław Szczepanik red. nacz.]. – 2005, nr 1 → Kraków: STNiKE. – 20 cm. – Półroc. – ISSN 1895-4421=Episteme (Kraków)

5. **Folia Turistica** / Akademia Wychowania Fizycznego im. B. Czecha w Krakowie; [kol. red. przew. Antoni Jarosz]. – [R. 1], nr 1 (1990) → Kraków: Państwowe Wydawnictwo Naukowe. – 24 cm. – Niereg. – ISSN 0867-3888

6. **Geoturystyka = Geotourism** / [Stowarzyszenie Naukowe im. Stanisława Staszica, Wydział Geologii, Geofizyki i Ochrony Środowiska Akademii Górniczo-Hutniczej; Tadeusz Słomka red. nacz.]. – T. 1, nr 1 (2004) → Kraków: SN: WGGiOŚ AGH. – 30 cm. – Roc. – ISSN 1731-0830

7. **Gospodarka Regionalna i Turystyka**: studia i materiały / [Wyższa Szkoła Zarządzania Gospodarką Regionalną i Turystyką w Kielcach; red. nacz. Jan Tełus]. – Z. 1 (2004) → Kielce: WSZGRiT. – 25 cm. – Niereg. – ISSN 1733-4314

8. **Prace Naukowe Studentów Wyższej Szkoły Turystyki i Hotelarstwa w Łodzi**. – [2005] → Łódź: Wydawnictwo WSTH. – 24 cm. – Niereg. – ISSN 1895-460X

9. **Problemy Turystyki = Problems of Tourism** / Instytut Turystyki Warszawa; [kom. red. Krzysztof Przeclawski przewodn.]. – 1978, nr 1 → Warszawa: IT. – 30 cm. – Kwart. – ISSN 0138-0478

10. **Rocznik Dydaktyczny / Wyższa Szkoła Turystyki i Hotelarstwa w Warszawie**; [red. prowadzący Andrzej Doliński]. – 1996 → Warszawa: WSTiH. – 24 cm. – Niereg. – ISSN 1429-1878

11. **Rocznik Naukowy / Wyższa Szkoła Hotelarstwa i Gastronomii w Poznaniu**; red. nacz. Roman Dawid Tauber. – T. 1 (1998/1999) → Poznań: WSHiG. – 24 cm. – Roc. – ISSN 1640-1298

12. **Rocznik Naukowy Wyższej Szkoły Turystyki i Rekreacji w Warszawie** / [rada red. Aleksander Ronikier przewodn.]. – nr 1 (stycz. 2003) → Warszawa: WSTiR. – 24 cm. – Roc. – ISSN 1731-6626

13. **Roczniki Naukowe / Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Wałbrzychu**; red. Jerzy Wyrzykowski. – nr 1 (2002) → Wałbrzych: Wydawnictwo PWSZ. – 24 cm. – Niereg. – Zeszyty oznaczone dodatkowo Turystyka w nr 2 (2003) i 6 (2004)

14. **Studia Periegetica**: zeszyty naukowe Wielkopolskiej Wyższej Szkoły Turystyki Zarządzania w Poznaniu / [Jan Jeszka red. nacz.]. – Z. 1 (2007) → Poznań: WWSTiZ. – 25 cm. – Niereg. – ISSN 1897-9262

15. Studia Turystyczne: [czasopismo naukowe / Stowarzyszenie Ekspertów Turystyki; red. nac. Jan Wysokiński]. – nr 1 (list. 2004) → Warszawa: SET. – 21 cm. – Dwumies. – nr 0 ukazał się w 2003. – ISSN 1732-8764

16. Studies in the Physical Culture and Tourism / Academic School of Physical Education in Poznań; ed. Wiesław Siwiński. – nr 1 (1990) → Warszawa Poznań: Polish Scientific Publishers = Państwowe Wydawnictwo Naukowe. – 25 cm. – Niereg. – ISSN 0867-1079

17. Turystyka i Hotelarstwo / Wyższa Szkoła Turystyki i Hotelarstwa w Łodzi = Tourism and Hospitality / High School of Tourism and Hospitality in Lodz; pod red. Andrzeja Stasiaka. – 1 (2002) → Łódź: Wydaw. WSTH. – 25 cm. – Półrocz. – ISSN 1644-8871

18. Turystyka i Rekreacja / Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie. – T. 1 (2005) → Warszawa: Wydawnictwo AWF. – 30 cm. – Rocz. – ISSN 1895-3700

19. Turystyka i Rekreacja: przegląd naukowy / Prywatna Wyższa Szkoła Ochrony Środowiska w Radomiu. Wydział Turystyki i Rekreacji; pod red. Marii Gagackiej. – 8/1 (2004) → Radom: PWSOŚ WTR: Wydawnictwo Instytutu Technologii Eksploatacji. – 24 cm. – Niereg. – Oznaczenie nr 8 przejęte z czas.: Przegląd Naukowo-Dydaktyczny (Prywatna Wyższa Szkoła Ochrony Środowiska, Radom). – ISSN 1896-9607 = Turystyka i Rekreacja (Radom)

20. Turyzm / [Stanisław Liszewski red.]. – [Łódź]: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego. – [R.] 1, z. 1 (1991) → 25 cm. – Półrocz. – ISSN 0867-5856. Poprzedni tytuł: Acta Universitatis Lodziensis. Turyzm = ISSN 0860-1119

21. Zeszyty Dydaktyczno-Naukowe WSHGiT / Wyższa Szkoła Hotelarstwa, Gastronomii i Turystyki; [Łukasz Szymański red. nac.]. – Z. 1 (2006) → Warszawa: WSHGiT. – 24 cm. – Niereg. – ISSN 1897-4961

22. Zeszyty Naukowe (Politechnika Opolska). Turystyka i Rekreacja. – Zeszyty Naukowe. Turystyka i Rekreacja / Politechnika Opolska; [kom. red. Tadeusz Łagoda przewodn.]. – Z. 1 (2006) → Opole: Oficyna Wydawnicza PO. – 24 cm. – Niereg. – ISSN 1732-8497 = Zeszyty Naukowe. Turystyka i Rekreacja (Politechnika Opolska)

23. Zeszyty Naukowe (Wyższa Szkoła Hotelarstwa i Turystyki, Lesko). – Zeszyty Naukowe / Wyższa Szkoła Hotelarstwa i Turystyki w Lesku; [Artur Ostromecki red. nac.]. – Z. 1 (2003) → Lesko: WSHiT. – 24 cm. – Półrocz. – ISSN 1730-4997

24. Zeszyty Naukowe (Wyższa Szkoła Społeczno-Przyrodnicza im. Wincentego Pola, Lublin). – Zeszyty Naukowe / Wyższa Szkoła Społeczno-Przyrodnicza im. Wincentego Pola w Lublinie. – T. 1 (2005) → Lublin: Wydawnictwo Akademickie WSSP. – 24 cm. – Rocz. – ISSN 1896-3862 = Zeszyty Naukowe (Wyższa Szkoła Społeczno-Przyrodnicza im. Wincentego Pola w Lublinie)

25. Zeszyty Naukowe / Wyższa Pomorska Szkoła Turystyki i Hotelarstwa w Bydgoszczy. – Nr 1 (2001) → Bydgoszcz: Wydawnictwo WPSTiH. – 23 cm. – Niereg.

26. Zeszyty Naukowe Beskidzkiej Wyższej Szkoły Turystyki w Żywcu / [Ernest Knosala red. nac.]. – T. , nr 1 (2002) → Żywiec: BWST. – 22 cm. – Niereg. – Zeszyt oznaczony dodatkowo: Seria Prawo i Administracja. – ISSN 1644-9312

27. Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Koninie. Zeszyt Naukowy Instytutu Kultury Fizycznej. – Nr 1/2005 → Konin: PWSZ. – 25 cm. – Niereg. – Zeszyt oznaczony w zbiorze ogólnym jako nr 1 = nr 6. – ISSN 1895-1473

28. Zeszyty Naukowe WSKFiT / Wyższa Szkoła Kultury Fizycznej i Turystyki im. Haliny Konopackiej w Pruszkowie; [Marcin Baecker red. nacz.]. – R. 1, nr 1 (2005) → Pruszków: Wydaw. Naukowe WSKFiT. – 21 cm. – Półroc. – ISSN 1734-5359

29. Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy. Seria Turystyka i Rekreacja. – Nr 1 (2004) → Bydgoszcz: Wydawnictwo Uczelniane WSG. – 24 cm. – Niereg. – ISSN 1734-6436

30. Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Hotelarstwa i Turystyki w Częstochowie. – 2007, nr 1 → Częstochowa: Wyższa Szkoła Hotelarstwa i Turystyki. – ISSN 1898-3502. Poprzedni tytuł: Biuletyn Wyższej Szkoły Hotelarstwa i Turystyki w Częstochowie (2000–2007)

Summary

The article describes research journals in the field of tourism, published in Poland in 1990-2007. The terms such as "tourism", "tourist journal" and "tourist press" has been analysed. Tourist journals typology has been presented, and the author's typology has been proposed. The analysis of tourist journals included either editorial or content features, like: the volume of publishing, editors, geographical dispersion, frequency, topics. The article is accompanied by: (a) the list of institutions and titles of tourist research journals they publish, (b) bibliographic descriptions of tourist research journals being discussed.